

Sosiaali- ja terveyslautakunta 26.05.2021 § 55

§ 55

Vastaus valtuustoaloitteeseen vanhempien tukemisesta (Kh/Kv)

Valmistelijat / lisätiedot:
Laitsaari Susanna
Salminen Anne
Pakarinen Ilkka
Otranen Hannele
Rämö Anu
Pippuri Terhi
Räman-Maljonen Susanna
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja Ahlström Mari

Sosiaali- ja terveyslautakunta ehdottaa kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että valtuusto merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena valtuutettu Saara Hyrkön ja 19 muun valtuutetun 15.2.2021 jättämään valtuustoaloitteeseen vanhempien tukemisesta sekä toteaa asian loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Esittelijä muutti ehdotustaan seuraavasti.
” Nuorisoikäisten vanhempia tukevien palveluiden vaikuttavuutta arvioidaan ja palvelujen kokonaisuuden kehittämisestä jatketaan viimeistään lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman päivityksen yhteydessä.”

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta

Esittelijän muutettu ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Saara Hyrkkö ja 19 muuta valtuutettua ovat 15.2.2021 jättäneet valtuustoaloitteen vanhempien tukemisesta.

Valtuustoaloitteen allekirjoittaneet valtuutetut esittävät, että kaupunki ryhtyy toimiin murrosikää lähestyvien ja murrosikäisten nuorten vanhempien tukipalveluiden kehittämiseksi. Aloitteessa on nostettu esimerkiksi perheneuvolan ikärajan nostaminen 13 ikävuodesta 18 vuoteen, murrosikäisten vanhempien kutsuminen perheneuvolaan sekä opiskeluhuollon ja koulun toteuttama perhevalmennus kohderyhmälle.

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Ikäryhmässä 13-17v on yli 15 000 nuorta, joiden vanhemmille pyrimme tarjoamaan mahdollisuuden saada riittävää ennaltaehkäisevää ja matalan kynnyksen tukea. Lisäksi tarjoamme henkilökohtaista palvelua

kohdennetusti sitä tarvitseville. Kaikkien vanhempien tukeminen yksilöllisen ohjauksen kautta kasvokkain ei ole nykyresurssein mahdollista. Koko kohderyhmälle tarjottavaa ennaltaehkäisevää palvelua toteutetaan ensisijaisesti vanhemmille tarjottavalla tietoisuilla, vanhempainilloilla ja ohjantamateriaalin kautta. Tulevaisuudessa pyrimme hyödyntämään entistä paremmin digitaalisten palvelujen mahdollisuudet, jolloin palvelut ovat kuntalaisille helpommin saavutettavissa.

Pyrimme ymmärtämään kuntalaisten tarpeita ja toiveita ja kohdentamaan palveluja näiden mukaisesti. Länsi-Uusimaa hankkeen kautta tulemme osallistumaan Perheet keskiöön hankkeen osallisuuskyselyyn syyskuussa 2021. Lisäksi Länsi-Uusimaa -hankkeen toimesta toteutetaan asiakas-/asukaskysely toukokuussa 2021 liittyen lasten, nuorten ja perheiden perhekeskuspalveluihin.

Koulun tehtävänä on vastata opetuksesta ja tukea oppilaan kasvua. Tässä onnistutaan parhaiten kodin ja koulun sujuvassa yhteistyössä, joka edellyttää aktiivisuutta, avoimuutta ja sitoutumista. Lähestyvää murrosikää voidaan käsitellä mm vanhempainilloissa. Ne tarjoavat vanhemmille mahdollisuuden vertaisryhmässä vaihtaa kokemuksia esimerkiksi siitä, miten voi tukea murrosikään tulevan lapsensa koulunkäyntiä tai miten suhtautua kaveripiiriin muutoksiin.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tehtäviin sisältyy oppilaan kasvun ja kehityksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen lisäksi vanhempien ja huoltajien kasvatustyön tukeminen. Vanhemmat ovat aina tervetulleita mukaan terveydenhoitajan ja lääkärin tapaamisiin ja heidät erikseen kutsutaan 1., 5. ja 8. luokan terveystarkastuksiin. Näissä tarkastuksissa oppilaan hyvinvoinnin lisäksi selvitetään vanhempien ja koko perheen hyvinvointia ja tarvittaessa sovitaan jatkokäyntejä. Vanhemmat voivat tulla myös terveydenhoitajien avovastaanotolle keskustelemaan mieltä askarruttavista asioista. Tarvittaessa perheitä ohjataan intensiivisempään vanhemmuuden tukeen.

Opiskeluhuollon psykologin ja kuraattorin tehtävänä on antaa tukea ja ohjausta opiskeluun ja koulunkäyntiin. Työ on oppilaiden kohtaamista heidän omassa arkiympäristössään koulussa. Myös vanhemmuutta tuetaan opiskeluhuollon henkilöstön toimesta tarpeen mukaan. Joillain kouluilla on mm toteutettu vanhempainryhmätoimintaa, esimerkiksi Leppävaaran alueella sijaitsevassa alakoulussa ja yläkoulussa on järjestetty noin kymmenen vuoden ajan vanhempainryhmätoimintaa, jossa käydään läpi vanhemmuuden eri rooleja. Ryhmät on suunnattu murrosikää lähestyvien tai murrosikäisten oppilaiden vanhemmille. Parin viime vuoden ryhmän kokoaminen ei ole onnistunut halukkaiden vanhempien puutteen takia.

Perinteisen ryhmätoiminnan laajentamisen sijaan näemmekin jatkossa varteenotettavana vaihtoehtona palvelun kohdentamisen entistä paremmin valituille kohderyhmille. Tällaisia ryhmiä olisi tarpeen koota esimerkiksi kouluakäymättömien oppilaiden huoltajille, jolloin vertaisryhmänä voidaan miettiä tapoja tukea oppilaiden koulunkäyntiä ja hyvinvointia haastavissa tilanteissa. Tätä kohdennettua vanhempainryhmätoimintaa voitaisiin järjestää sivistystoimen ja sosiaali- ja terveystoimen yhteistyönä.

Perhesosiaalityö vastaa sosiaalihoitolain mukaisen lapsiperheiden kotipalvelun, sosiaali-ohjauksen ja perhetyön sekä tukisuhteiden palveluista 18 ikävuoteen saakka. Asiakkaat ohjautuvat palveluihin ottamalla itse yhteyttä lapsiperheiden sosiaalipalvelujen neuvontaan,

sosiaalihuoltolainmukaisen yhteydenoton perusteella tai lastensuojeluilmoituksen perusteella. Vuoden 2020 aikana on tiivistetty lapsiperheiden sosiaalipalvelujen neuvontaa ja nykyisellään kuntalainen saa samaa kautta yhteyttä sekä perhesosiaalityön että perheneuvolan palveluihin. Neuvontaan voi ottaa yhteyttä soittamalla tai nettinapin kautta.

Osaa asiakkaista pystytään tukemaan ja auttamaan jo neuvonnan yhteydessä. Asiakkaan tilanteen edellyttäessä käynnistetään palvelutarpeen arviointi, jonka perusteella perheelle myönnetään tarvittavia palveluja. Yli 13-vuotiaiden lasten perheiden tuen tarpeeseen vastaavia palveluja ovat perhesosiaalityössä yleisimmin sosiaaliohjaus ja perhetyö. Perhetyö toteutuu tyypillisesti perheen kodissa ja sen kautta tuetaan vanhempia kasvatustehtävässä. Työ voi sisältää esimerkiksi tukea ja ohjausta kodin yhteisten pelisääntöjen luomisessa, päivärytmiin liittyvissä kysymyksissä tai perheen jäsenten keskinäisen vuorovaikutuksen tukea. Sosiaaliohjaus on lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen tarkoitettua tukea, ohjausta ja neuvontaa erilaisissa elämäntilanteissa. Sosiaaliohjauksella tuetaan mm. nuoria, joilla on koulupoissaoloja tai haasteita liittyen kaverisuhteisiin tai vapaa-ajan viettoon.

Nuorten omaa tukea ja hoitoa varten Espoossa toimii **Nuorisopoliklinikka Nupoli**, jonka palvelut ovat suunnattu 13-22-vuotiaille lievistä ja keskivaikeista mielenterveyden sekä päihteidenkäytön pulmista kärsiville nuorille. Nupolin palveluihin ei tarvita lähetettä. Tukea voi hakea matalalla kynnyksellä nuori, perhe tai verkosto.

Nupolin palvelut on ensisijaisesti kohdennettu nuorille ja Nupoli tarjoaa ensisijaisesti nuoren yksilöhoitoa, mutta myös nuorten vanhemmat saavat palveluissa ohjausta sekä neuvontaa. Nupolissa on vanhemmille oma ryhmänsä, joka kokoontuu eri teemojen äärelle säännöllisesti. Nupolissa on huomattu, että vanhempien tiiviimmälle tukemiselle nuoren hoidon rinnalla olisi kovasti tarvetta ja sen avulla voitaisiin mahdollisesti vaikuttaa myös nuorten hyvinvointiin ja oireilun vähenemiseen.

Perheneuvolan ikärajan nosto 13 ikävuodesta täysi-ikäisyyteen on tärkeä osa täydentämään nuorille ja perheille tarkoitettuja palveluita. Koko perheen tukemisella voidaan lisätä nuoren sekä vanhempien hyvinvointia. Nupolin palveluiden piiriin hakeutujissa on erityisesti koronapandemian aikana ollut useita 12-vuotiaita nuoria, jotka ovat täyttämässä 13 vuotta lähitulevaisuudessa. Nämä nuoret ovat palveluissa ns. väliinputoajia, koska perheneuvolan yläikäraja on tullut vastaan ja ikä ei toisaalta ole riittänyt Nupolin palveluihin. Nupolissa on myös huomattu, että moni 13-vuotias ei hyödy yksilötapaamisista siinä määrin kuin hyötyisi perhetapaamisista, joita Nupolissa ei ole mahdollisuutta toteuttaa. Tässä suhteessa perheneuvolan ikärajan nosto on hyvin tärkeä osa paikkaamaan Espoon palvelukenttää, jotta apu saadaan nuorille sekä perheille oikea-aikaisesti ja tasavertaisesti ikään katsomatta.

Aloitteessa, sekä edellä olevassa Nupolin toiminnan kuvauksessa, todetaan, että Espoon perheneuvolan palvelut on rajattu alle 13-vuotiaiden lapsille ja heidän vanhemmilleen ja toivottiin ikärajan nostamista. Tältä osin asiaa on kaupungissa jo aiemmin valmisteltu ja 1.1.2021 alkaen Perheneuvolapalvelujen toimintaa uudelleenorganisointiin siten, että tähän toimintaan saatiin kohdennettua yksi psykologin ja yksi perheneuvojan vakanssi. Perusteena oli nuorisoiäikäisten perheille tarjottavan kasvatus- ja perheneuvonnan aloittaminen. Rekrytoinnit on tehty ja toimintaa käynnistetään toukokuusta 2021 alkaen. Tavoitteena on palvelun käynnistämävaiheen jälkeen tarjota ensisijaisesti 13-17 -vuotiaiden

nuorten vanhemmille vanhemmuuden tuen palvelua silloin kun aiemmin kuvatut peruspalvelut eivät ole olleet riittäviä. Alkuvaiheessa työtehtävissä tulee painottumaan yhteistyöverkostojen luominen nuorisoikaisille palveluja tarjoavien toimijoiden kanssa ja sitä kautta 13-17-vuotiaiden nuorten vanhemmille tarjottavan vanhemmuuden tuen liittäminen osaksi yhteistä palveluvalikkoa. Työnkuvan vakiintuessa työtehtävissä tulee painottumaan konsultatiivinen työ, verkostoyhteistyö, vanhemmille tarjottava psykoedukaatio tiedotuksen, tietoisuuksien, henkilökohtaisen kohtaamisen, kohdennetun ryhmätoiminnan ja tulevaisuudessa sähköisten palvelujen avulla.

Nuorisoiökaisten vanhempia tukevien palveluiden vaikuttavuutta arvioidaan ja palvelujen kokonaisuuden kehittämisestä jatketaan viimeistään lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman päivityksen yhteydessä.

Päätöshistoria